

Christina Sondermann

Jak zabavit psa, aby se nenudil

Jednoduché hry pro psí nos

GRADA PUBLISHING

5 Prima, že jste sem strčili nos

6 Buďte srdečně vítáni

7 Jak používat tuto knížku

9 Seznamte se – super čenich

10 Jak psi objevují okolní svět čichem

11 Co umí psí nosy

12 Psi jako profesionálové v čichání

13 Udělte s tím něco!

15 Zábava pro nos – zábava pro hlavu

16 Zaměstnání po psím způsobu

17 Z čenichání je jeden utahaný jako pes

17 Pořád za nosem – pořád v klidu

18 Řízené čenichání místo lovecké vášně

19 Skvělé posílení vztahů

21 Nos připravit, pozor, teď: startovní tipy

22 Jak moc – jak často – jak dlouho?

22 Nakolik potřebuje můj pes vlastně zaměstnat?

22 Jak dlouho by měl pes čenichat?

22 Proč je důležité, aby měl můj pes také dost klidu?

23 Jde jen o žrádlo nebo co?

23 Proč vůbec krmivo při hře používat?

24 Nepůjde to na tloušťku?

24 Můj pes špatně žere – co mám dělat?

25 A co psům kromě normálního krmiva chutná nejvíc?

27 Ještě nějaké tipy pro zábavu a úspěch?

27 Co dělat se psem, zatímco něco schovávám?

28 První dojem je jen jeden

28 A když hra vůbec nevyjde?

29 Když můj pes čenichá, mám u toho jen tak stát?

30 Jak to udělat, když máme doma víc psů?

31 Může se při čenichání bavit pes i dítě?

31 Hodí se každá hra pro každého psa?

31 Ještě na něco je třeba dávat pozor?

33 Každodenní život: ráj pro čenichání

34 Objevitel na cestách: procházka jako výlet za čenicháním

34 Noviny na kandelábru

37 Navyklé cesty – nové perspektivy

37 Změna prostředí

39 Venku s otevřenými očima

41 Volný výběr!

41 Jednou čenichat – navždy čenichat?

Cvičení signálu k následování

- 44 Vůně velkého širého světa u vás doma**
- 45 Voňavé předměty každodenního života
- 46 Speciální dárečky z cest
- 49 Sbohem, misko na krmení – teď je na řadě radost z čenichání**
- 50 Rozházet a do toho! Vyčenichání jídla na podlaze**
- 50 Takhle to funguje
- 51 Různé varianty této hry
- 52 Ještě více zábavné je to se signálem pro hledání
- 53 Čenichání jídla – ale jistě!
- 54 Princip „čenichací bedny“**
- 56 Zábava s hledáním jídla v balícím papíru
- 56 Bazének s kartónovými roličkami
- 57 Míčková koupel trochu jinak
- 58 Výplň do bedny? Co dům dá
- 59 „Čenichací bedna“ naležato
- 60 „Čenichací centrum – 3D“
- 63 Úkryty pro pochoutky**
- 63 Supernos v dece
- 64 Gurmánská zábava se „závitkem“
- 65 Calzone neboli kapsa
- 66 Lasagne, čerstvé z tisku
- 66 Snack bar z gumové rohožky
- 67 Galavečeře v džínách
- 68 Báječné kutálení
- 69 Sherlock Čenich na stopě**
- 69 Stopa z drobečků à la „Jeníček a Mařenka“
- 71 Voňavé malůvky
- 71 Překážková dráha
- 75 Nos ve službě venku**
- 77 Delikatesy na kraji cesty**
- 78 Slídění v hromadě listů
- 78 „Outdoorové čenichací fitcentrum“
- 80 Zábava pro jeskyňáře
- 81 Zázračný strom... chutná zázračně
- 82 Párečkový keř & sušenky na stonku
- 83 Na zadních nohách a čenichání v hromadě dřeva
- 84 Se stopařem podél plotu
- 85 Čenichání podle ročních období... a něco navíc
- 86 Něco pro milovníky hraček
- 90 Čenichání a voda**
- 90 Pamlsky na vodní hladině
- 91 Čenichající potápěč
- 93 Loď ahoj!
- 95 Hledání a čenichání na přírodním koupališti
- 96 Na stopě v přírodě**
- 96 Cestou necestou
- 97 Paštiková stopa „Spiderman“
- 98 Expedice s párečkovým nálevem
- 100 Pohřešuje se člověk! Profík na hledání v akci
- 104 Šest nohou na výpravě za pokladem**
- 104 Hledač pokladu ve dvojím balení
- 108 Schůzka naslepo
- 111 Heřmánek, ten já rád – kurz čenichání**
- 113 Lekce 1: Heřmánek voní!**
- 117 Lekce 2: Heřmánku, schovej se!**
- 118 Lekce 3: Hledání heřmánku – na slovo**
- 119 Lekce 4: Heřmánek pro pokročilé**
- 122 Další informace**
- 122 Ještě nemáte dost? Tipy na knížky pro další čenichání – pro ty, kdo umí německy
- 124 A pro čtenáře, kteří německy neumí
- 125 Hledali a našli? – aneb rejstřík
- 126 O autorce
- 126 Zdroje fotografií

Prima, že jste sem
strčili nos

Budte srdečně vítáni

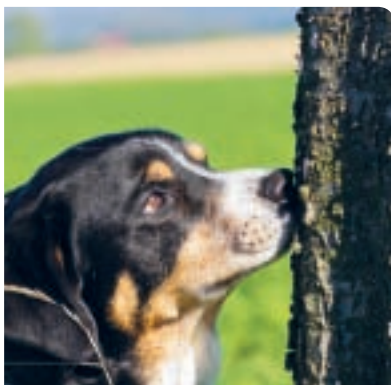
u možná nejjednodušší knížky o čenichání na světě! Je prima, že jste sem strčili nos. Určitě jste to udělali proto, že chcete společně se svým psem prožít mnoho krásných a radostných chvil. A pravděpodobně také proto, že jste zjistili, jak důležitá je pro blaho vašeho čtyřnohého kamaráda zdravá míra zaměstnání a aktivity.

Záměrem této knihy je vám ukázat, jak hravě a jednoduše to může probíhat.

Najdete zde proto jen úplně jednoduché hry zaměřené na čenichání

- které můžete ihned zrealizovat i bez speciálních znalostí a výcviku,

Budte srdečně vítáni! Můžete tady vyčenichat spoustu věcí!

Zjistíte například, proč je příslovečné „čtení novin“ pro vašeho psa skvělým koníčkem.

- o kterých byste si možná často ani nepomysleli, že mohou být pro vašeho psa zaměstnáním,
- a které jsou ideální také pro úplně normální kolotoč všedních dnů – pro všechny ty dny, kdy se zdá, že na nějaký speciální program nezbyvá čas.

Všechno, co pro tyto hry potřebujete, už máte doma, nemusíte pořizovat nic zvláštního.

A ta nejlepší zpráva na závěr: čenichat mohou všichni – od štěněte až po psiho dědečka, od mopse až po mastifa, od čtyřnohého atleta až po pejska s nějakým handicapem. A zapojit se mohou i děti, protože se beze zbytku jedná o hry rodinné.

Takže: nos připravit, pozor, teď – a dobře se bavte při objevování všech možností.

Jak používat tuto knížku

Nakouknout a hned se do toho pustit – právě tak je tato knížka zamýšlena.

A přesto: podle motta „Nápady jsou dobré – návody ještě lepší“ jsou i ty nejjednodušší hry vysvětleny vždycky tak podrobně, abyste si vy i váš čtyřnohý kamarád bezpečně věděli rady. Připojili jsme i pár základních poznatků – právě tolik, aby to bylo pro vás zajímavé a užitečné.

Pokud se chcete raději rychle pustit do čenichání než dlouze číst, můžete si prohlédnout jen nápady a nechat se inspirovat obrázky. A když pak budete chtít vědět o něčem víc nebo to bude při realizaci nápadů „drhnout“, přečtete si příslušný text podrobněji.

Užitečné tipy, doplňkové informace a poznatky „ze zákulisí“ najdete v barevně podložených boxech a v textových blocích označených jako EXTRA a !

Knihou se můžete propracovávat také křížem krážem. Naskočte, kde budete chtít, a vybírejte si kapitoly a hry, které vás budou zajímat. Pokud budou zapotřebí znalosti z jiných částí knihy, zvláště vás na to upozorníme.

Je všechno jasné? Tak můžete vyrazit.

Naučíte se, jak se z jídla stane během okamžiku zábava se spoustou čenichání...

...nebo jak můžete své procházky okořenit veselými hrami.

Máte vy a váš pes dobrý nos? Tak vzhůru na kurz čenichání specializovaný na heřmáněk!

Seznamte se –
super čenich

Jen račte vstoupit do galerie superenosů. Všichni čtyřnozí modelové a modelky, kteří zde vystavují své čichací orgány hledáčku fotoaparátu, spolupracovali na této knize. Každý z nich je expertem na čenichání. Ale nikdo z nich není nijak výjimečný talent. Všichni jsou to prostě psi – a těm nadělila příroda jejich talent pro čenichání už do kolébky.

Jak psi objevují okolní svět čichem

Psi žijí ve světě vůní. Svě okolí zkoumají z větší části nosem. Jak to vypadá, víte sami moc dobře z každodenního života s vaším osobním čichovým expertem: například když se zdá, že luští tajná poselství na pouliční lampě nebo sleduje pro vás neviditelnou stopu, jako by byla na cestě namalovaná

Nos dorostence: ve svých 14 týdnech je v této knize nejmladší, a už se všeho účastní s ohnivým zápalom – Kiwi.

červenou barvou. Anebo když na svém psu ihned poznáte, že ta milá psí dáma o šest ulic dál právě hárá.

Zatímco my dvounožci vnímáme okolní svět převážně očima, pro psy je takto důležitým orgánem nos. Přemýšlejte: co udělá váš pes, když se setká s něčím novým? Správně! Jde blíž a nejprve u toho podrží svůj čenich, aby nasál pořádný vzorek vůně. To by nás lidi nikdy nenapadlo. I podle toho můžete poznat, o kolik intenzivnější je život psů mezi pachy – a že ve srovnání s nimi jsme téměř bez čichu.

EXTRA: Jaké to je, vnímat svět hlavně čichem – neboli: co psi vyčenichají z jedné růže

„Představte si, že by každému detailu z našeho vizuálního světa odpovídal jeden pach. Možná, že každý okvětní plátek růže voní jinak, protože na něm přistál hmyz, který s sebou přinesl pyl z jiných květů. To, co je pro nás pouhým

Nos aktivního důchodce: 15 let a při čenichání ani stopa po únavě – Ronja.

Dlouhý nos – o ten bude Queenie vždycky napřed!

stonkem, obsahuje ve skutečnosti plno informací o tom, kdo už ho držel v ruce (a kdy). Látky, které svou vůni vydává, prozrazují, kde byl lístek utrhnutý. Vazivo okvětních plátků, naplněné vlhkostí až po okraj, oproti vazivu listů voní zase jinak. Každý záhyb na listu má svůj vlastní pach, stejně jako kapka rosy na trnu. A i čas lze podrobně vyčíst: my třeba vidíme, že jeden z okvětních plátků je zvadlý a hnědý; pes tento proces stárnutí a rozpadu cítí. Představte si, že byste cítili každý takový drobný detail. Přibližně taková je psí zkušenost s růží.“ Alexandra Horowitz, „Was denkt der Hund?“ (Co si myslí pes?), Spektrum Verlag 2010, str. 88–89.

Co umí psí nosy

To, že nám lidem zůstávají takové světy vůní z velké části uzavřené, není žádný div: naši čtyřnozí přátelé přece disponují skvěle vybaveným čichovým orgánem, který je mnohem dokonalejší než ten náš lidský. Psi

mají mnohem větší čichovou sliznici, mnohonásobně víc čichových buněk, výrazně větší „čichový mozek“ (to je část mozku, zodpovědná za zpracování pachů) a lepší genetickou výbavu pro vnímání vůní.

! EXTRA: Věděli jste to? Zajímavosti o psím nose

- Člověk může rozlišit a zapamatovat si kolem 10 000 různých vůní – pes pravděpodobně přes 1 milion.
- Psi dokážou cítit kyselinu máslennou (jednu z hlavních složek potu) milionkrát lépe než my lidé, kyselinu močovou dvěmilionkrát a kyselinu octovou stamilionkrát lépe!
- Psi jsou experti nejen na rozpoznávání nejružnějších vůní: dokážou rozlišit i ty nejjemnější rozdíly v koncentraci jednoho a téhož pachu. To například znamená, že umí podle pachu poznat, kterým směrem se stopa ubírá.
- Pokud se nějaký pach drží na místě delší dobu, my lidé si na něj zvykneme – u psů tomu tak ale není! V jejich nose se tato vůně neustále oživuje!
- Základní pravidlo: Čím je čenich psa delší, tím lepší je jeho čich. Ale i psi s krátkým čenichem jsou o mnoho déle před námi.
- Psi mohou vůně i „ochutnat“: přes takzvaný „Jacobsonův orgán“, který se nachází v patře ústní dutiny,

Služební nos: jeho příbuzní často čenichají ve službách policie – Quinn.

mohou zpracovávat pachové látky rozpuštěné v tekutině.

- Když psi čenichají, nadechnou se a vydechnou až 300krát za minutu.
- Ačkoli se proces stárnutí týká i výkonu nosu, čich zůstává psům většinou zachován podstatně déle než zrak nebo sluch.

To, jak výborný mají psi čich, zajímá vědu už velmi dlouho. Dva názorné příklady toho, co se zjistilo prostřednictvím měření a laboratorních pokusů – i váš pes by s trochou cviku pravděpodobně uměl najít na písčné pláži dlouhé 500 metrů a široké 50 metrů v padesáticentimetrové hloubce dvě schovaná zrnka písku. Nebo dokázal vyhledat jedno shnilé jablko ve dvou miliardách beden plných jablek. Úžasné, že ano?!

Psi jako profesionálové v čichání

Není tedy divu, že psi jakožto profesionálové v čenichání nám lidem prokazují již dlouho cenné služby. Určitě si přitom i vy vzpomenete na záchranářské psy, kteří umí vystopovat nezvěstné zasypané v troskách, kdy pročešávají při jejich hledání velké plochy nebo sledují jejich stopu. A jistě víte také o psech vyhledávajících drogy či výbušniny, kteří působí ve službách policie. Avšak oblasti, ve kterých se uplatňují čtyřnozí specialisté, jsou ještě různorodější:

- V USA se na hraničních přechodech, přístavech a letištích nasazují takzvané „beagle brigády“. Tito malí trojbarevní psi jsou vycvičeni k tomu, aby našli a označili nelegálně dovezené potraviny, zvířata a rostliny (nebo jejich části).

Nos lovce: je šťastný, když může čenichat – Darcy.

- Jako „pet-trailer“ se označují speciálně vycvičení psi, kteří se přilepí na stopu uprchlého domácího zvířete a jsou schopni ještě po několika dnech vnímat a sledovat jeho pach.
- Badatelé z oblasti medicíny už nějaký čas učí psy, aby označovali pachy, které jsou vytvářeny zhoubnými buňkami. Aktuální studie ukazují, že psi umí vcelku s jistotou rozpoznat rakovinu kůže, prsu, močového měchýře a plic.
- Asistenční psi doprovázející těžké diabetiky cítí hypoglykémii svého pána – a jsou vycvičeni k tomu, aby v případě nouze zařídili, co je potřeba (například přivolali pomoc nebo přinesli léky).
- Využití psů, kteří jsou speciálně vycvičeni k tomu, aby vyčenichali stopy plísni, je jednou z nejefektivnějších metod, jak v domech odhalit skryté napadení plísněmi.
- Také výcvik psů k vyhledávání kůrovce se ukázal jako velmi slibný, protože je tak možné včas zjistit a odstranit napadené stromy.

A čtyřnohých detektivů existuje ještě mnohem více. Samozřejmě všichni tito profíci musí absolvovat speciální výcvik. Ale pozor – tam se v první řadě naučí, na jaký pach se mají specializovat a co mají dělat, když ho poznají. Čenichání jako takové je už nikdo učit nemusí. To mají v krvi – stejně jako váš pes!

Udělejte s tím něco!

Díváte se po přečtení těchto řádků na nos svého psa úplně jinýma očima? Tak to je dobře, protože teď už víte, že máte doma opravdového čichacího génia. A v naší galerii supersnosů by mohl zaujmout klidně své místo i váš pes.

Mnoho majitelů už talentu svých čtyřnohých kamarádů s úspěchem využívá – a mají radost z toho, že mohou napodobovat profesionály. Jejich psi hledají schované členy rodiny či svoji nejoblíbenější hračku na obrovských plochách nebo se naučili, jak v lese vyčenichat hříby. To jsou všechno skvělé aktivity, které přinášejí spoustu radosti a není vůbec těžké se je naučit. Existují k nim i výborné návody. Ale tímhle vším se vy teď nemusíte trápit, protože to jde i daleko snadněji. Jak, to zjistíte na dalších stránkách této knížky.

Takže vzhůru k veselému čenichání – váš pes je pro to jako stvořený!

Mininos: gaučový psík? Ani náhodou! Při čenichání se z Lucy stává pracovní pes.

Zábava pro nos –
zábava pro hlavu

V nosním tempu 300 při hře na čichanou: to je bezva zábava...

Nyní už víte, jak dobře umí váš pes čichat. A co je snadnější než zahrnout jeho přirozený talent do každodenního programu? Jistě vás potěší, že existuje mnoho dobrých důvodů pro to, abyste přesně tohle udělali.

Zaměstnání po psím způsobu

Určitě si to umíte představit: když má člověk k něčemu zvláštní talent, je šťastný a spokojený, pokud ho může rozvíjet. A stejně je tomu i u toho čtyřnožce s talentovaným nosem, který s vámi bydlí. Když s ním budete hrát hry, při kterých bude

moci hodně čenichat, uděláte mu tím obrovskou radost a zlepšíte kvalitu jeho života. Experti by to označili jako „přínos k optimalizaci podmínek chovu“. Zkrátka řečeno: pokud se

...ale i záprah! Birte potřebuje po čenichání šlofka.

budeme bavit o vhodném zaměstnání pro psa, jsou hry na čichanou na seznamu úplně vpředu.

Z čenichání je jeden utahaný jako pes

Vzpomínáte si ještě? Když psi čenichají, počet dechů za minutu se u nich pohybuje až kolem 300, aby vnímali pachy. Už to samotné je namáhavé. A přitom pouhým přijetím částic pachu vše ještě nekončí. Všechny tyhle smyslové vjemy musí být také zpracovány. To se děje v mozku – a ten běží při čenichání na vysoké obrátky. Hry určené pro nos jsou tedy pravým joggingem pro mozek. Jak je práce hlavou náročná, víte sami nejlépe z každodenního života: nemusíte se věnovat žádnému sportu, abyste byli večer k.o. Přispěje k tomu i soustředěná práce u psacího stolu nebo záplava nových dojmů, například na dovolené. Čili: čenichání unaví a krásně vašeho mazlíčka vytříží.

Pořád za nosem – pořád v klidu

Napadlo by vás to? Různé druhy zaměstnání mohou působit zcela rozdílně – a ne všechny způsobí, že náš rodinný pes bude klidný a vyořvaný. Možná znáte nějakého

Zaměstnání, které aktivizuje: hra s míčkem Bossi rozparádí.

psa, který je opravdu blázen do míčku. Pak už jste pravděpodobně zažili, co to znamená: házíte a házíte a házíte ... a vypadá to, že pes nikdy nebude mít dost. Chcete ho utahat – ale on se ještě více roz dovádí. I po skončení hry dá takovému psu námahu, aby se uklidnil. Možná mu bude připadat potom těžké jít na vodítku nebo se klidně natáhnout na deku. Někteří psi reagují podobně na divoké honičky či rychlé sportovní výkony.

Proti troše akce, kterou psovi zpěstříme všední dny, se samozřejmě nedá vůbec nic namítat. Ale ani pro psa ani pro jeho lidi není dobré, když jede pořád naplno. Právě ti, kdo mají neklidného ducha, profitují proto obzvláště z takových zaměstnání, která jim pomohou při uklidnění.

Tohle Bossi uklidní: hledání jídla s nasazením vlastního nosu.

Už vám svitlo? Patří k nim – hry, při kterých musí zapojit čenich!

Kdykoli tedy budete chtít, aby se váš pes dostal do klidnější nálady, měli byste do jeho programu zařadit hry, při kterých bude čenichat. Hodí se rovněž jako relaxace a uvolnění při výcviku v psí škole nebo na závěr tréninkové lekce psího sportu.

Je-li pes na procházkách neposedný a samým vzrušením venku neví, kam by se vrtnul, mohou tyto hry také pomoci.

Protože je mnoho her spojeno s hledáním jídla, zabijete tím hned dvě mouchy jednou ranou, neboť žvýkání a polykání rovněž uklidňují!

A když váš pes patří ke klidasům? V tom případě srdečně gratulujeme k vyrovnanému průvodci vaší rodiny – a i tak se skvěle bavte při čenichání! Váš čtyřnohý přítel bude z nového koníčka nadšený.

Řízené čenichání místo lovecké vášně

Patříte k majitelům, kteří mají po svém boku čtyřnohého lovce? Takového, který zvěřící zvěř proti větru na stovky metrů a hned podléhá pokušení podniknout samostatný lovecký výlet? Pak se možná budete trochu mračit při myšlence, že byste měli tenhle psí nos ještě více podněcovat k čenichání. Nejspíše však tohle už dávno víte, protože jinak byste teď vůbec nedrželi v ruce tuhle knihu. A máte pravdu!

Lepší je hledat sáček s krmením než slídit za zvěří: hry spojené s čenicháním jsou výbornou kompenzační činností pro lovecké psy.

Experti jsou zcela zajedno: hry se zapojením čenichání loveckou náruživostí nerozlišují ještě víc, naopak: umožníte tím psu, aby svou loveckou vášň rozvíjel takřka jako „kontrolovaně“. Proto jsou takové hry právě pro nadšené čtyřnohé lovce cenným náhradním zaměstnáním a už dávno se staly důležitou součástí moderního odvykání lovení. A zcela upřímně: čenichání a slídění ovládají naši psi beztak už perfektně. Přece si doopravdy nemyslíte, že bychom je my, lidé v podstatě bez čichu, mohli ještě nějak poopravit?

Skvělé posílení vztahů

I když svému psovi nemůžete při čenichání moc pomáhat, tyhle

věci stejně prožívá spolu s vámi! Vy jste tím, kdo připravuje a realizuje hru – a povzbuzuje ho a fandí mu. Oba se skvěle bavíte a společně slavíte úspěch. Váš pes vás za to bude milovat – a vy budete častokrát nadšeni z toho, co všechno umí. Něco takového je tmelícím prvkem a skutečným posilováním vztahů a vazeb – dobrý základ pro harmonické soužití plné radosti.

Příjemným vedlejším efektem vaší práce na vztahu se psem, kterého si zřejmě rychle v každodenním životě všimnete, je, že budete velmi pravděpodobně pro svého psa ještě zajímavější, že bude ještě pozornější a citlivější a rád bude vyhledávat vaši blízkost. To zní přece skvěle, ne?

Tři, kteří pracují na společném díle: takhle vypadá posilování vztahů a vazeb v praxi.

